

Kort fortælling om Den hellige Birgitta (1303-1373)

**Fra Den hellige Birgittas liv (I): Adelsfrøken, slotsfrue, hofdame, mor, enke, (næsten) nonne.
”Herre, vis mig din vej ....”**

Den hellige Birgitta fødtes i 1303. Hendes far, Birger Persson, var lagmand (d.v.s. øverste dommer) i Uppland. Han var ridder og medlem af kongens råd. Desuden var han en af den tids største jordbesiddere i Sverige. En mægtig mand.

Birgittas mor, Ingeborg Bengtsdatter, var i slægt med kongefamilien. Hun døde, da Birgitta var 11 år, og både Birgitta og hendes søster Katarina kom i pleje hos deres moster, Ingeborg. Der lærte Birgitta at føre stort hus. Det fik hun brug for, da hun som kun 13-14 årig blev gift med den 18-årige Ulf Gudmarsson.

Birgitta ville egentlig ikke giftes - hun ville i kloster. Allerede som barn havde hun stærke religiøse oplevelser. Men hendes far ville have hende gift med Ulf, og derfor blev hun husfrue på Ulvåsa ved søen Boren nogle km. øst for det nuværende Motala.

Efter alt at dømme var det et lykkeligt ægteskab, selv om det altså var arrangeret. Birgitta fødte otte børn, fire drenge og fire piger. To af drengene døde tidligt. Datteren Katarina blev gift, men fulgte med sin mor da hun senere rejste til Rom, og hun blev med tiden abbedisse i Birgittas kloster i Vadstena.

En ekstra opgave fik Birgitta af kongen, da hun i 1335 kaldtes til hoffet for at være overhofmesterinde for den ganske unge dronning Blanka fra Belgien. I den anledning lagde hun sig ud med kongen, fordi hun påtalte det ugudelige levned, der førtes ved hoffet. Det var ikke sidste gang, hun blev uvenner med højtstående personer.

I 1339 drog Birgitta på pilgrimsvandring til Nidaros. Efter en fælles pilgrimsrejse til Santiago i Spanien 1341-42 besluttede ægtefællerne at indtræde i religiøs stand – d.v.s. gå i kloster. De slog sig ned i Alvastra kloster. Men allerede i 1344 døde Ulf.

Birgitta stod nu alene, og ifølge loven var hun derfor under sønnen Karls formynderskab.

Men Birgitta var resolut. Hun lod sin vielsesring falde ned i Ulvs grav, delte alt, hvad hun ejede mellem børnene og de fattige, klædte sig i en enkel dragt, som lignede en nonnes, selv om hun jo ikke var nonne, og var således fri til at følge sin anden livsvej – som jo egentlig var den første – og hun blev i hvert fald for en tid på Alvastra Kloster. Men der kunne hun ikke stilles. Der var alt for meget, der skulle gøres – både i Sverige og i Rom. Og så begyndte tanken om at grundlægge et kloster at vokse i hende.

Det kan bl.a. være disse års erfaringer, der fik hende til senere at bede sådan: ”Herre, vis mig din vej og gør mig villig til at vandre den.”

Fra Den hellige Birgittas liv (II): En from kvinde med en skarp tunge og store visioner, et utroligt mod og stor tillid til Gud.

Efter Ulvs død boede Birgitta på Alvastra Kloster i 5 år. Ikke uden problemer. Nogle af munkene syntes ikke om det, – klosteret var jo for mænd. Og så var der det problem, at kvinden i gæstehuset stort set altid sagde sin mening uden at vise tilbørlig respekt hverken for kvinder - eller mænd.

Hvad hun sagde til munkene, ved jeg ikke, men hun er citeret for at have sagt sådan her om kvinder:

”Den kvinde, der går efter sine lyster, er en fedet ko, som træder midt i skarnet og med halen stænker alle til, som kommer i nærheden.” Man kan høre, at hun kender forholdene i en kostald ganske godt.

Så lyder det anderledes, når hun taler om sine åbenbaringer – f.eks.: ”Kristus siger: Himlene og jorden kan ikke rumme mig, og dog vil jeg bo i dit hjerte, det lille stykke kød. Hvem vil du da frygte, hvad mangler du, når du i dig har den almægtigste Gud, det ene gode.”

Birgitta gik ikke af vejen for at blande sig i storpolitik. Hun havde oplevet krigen i Tyskland, da hun rejste til Santiago. I tre åbenbaringer fik hun et fredsforslag, som hun sendte både til paven og til de krigsførende konger. De sidstnævnte var ikke særlig begejstrede for at høre fra hende. Hun skrev bl.a., at Kristus havde sagt, at ”Sand fred kan ej vindes, såfremt sandhed og retfærdighed ikke elskes.” Og krigen handlede vist mest om kongernes personlige forfængelighed.

Måske var Birgittas vigtigste tanker og åbenbaringer i disse år dem, der handlede om grundlæggelsen af et kloster i Sverige og oprettelsen af en ny klosterorden. Det var ikke let. Vatikanet havde erklæret stop for oprettelsen af nye ordner. Paverne var flygtet fra Rom og boede i Avignon i Frankrig, og der herskede stor uorden i kirken.

Men Birgitta hævdede, at Gud havde givet hende besked om, både hvordan klosteret skulle indrettes – med plads til både kvinder (der skulle bestemme) og mænd (der skulle høre efter abedissen), at paven skulle komme hjem til Rom, jo før jo bedre, og at der skulle ryddes grundigt op i al kirkelig uorden., bl.a. den uskik, at rige folk kunne købe sig til høje embeder i kirken. Måske kan man godt forstå, at de, der tjente på den slags, syntes, at ”kællingen” i Sverige hellere skulle passe sit strikkesøj.

Til sidst mente Birgitta, at det hele ville gå lettere, hvis hun var i Rom. I sensommeren 1349 tog hun af sted sammen med godt tyve pilgrimme, her i blandt de to Petrusser, to præster, der var hendes skriftefædre og i øvrige nedskrev en stor del af hendes åbenbaringer.

Det ophold varede præcis 20 år, og paven blev skiftet ud adskillige gange, inden hun nåede to af sine store mål: Pave Urban V var langt om længe kommet tilbage til Rom, og den 5. august 1370 gav han sin tilladelse til, at hendes klosterorden kunne oprettes og klosteret bygges.

Det skete under en audiens, hvor hendes to sønner, Karl og Birger, som i mellemtiden var blevet store mænd i Sverige, var med. De var kommet til Rom for at besøge deres mor, og hun beordrede dem i deres ridderdragter for at gøre indtryk på paven. Karl var noget forfængelig og klædt efter sidste ridder-mode med en tung sølvkæde om livet. Paven var nu ikke sådan at imponere. Han sagde til Birger: ”Du er din mors søn” og til Karl: ”Du er verdens barn.” Birgitta blev ked af det og bad paven: ”Befri Karl for hans synder!” Paven løftede på hans sølvbælte og sagde: ”At bære på så tung en byrde er tilstrækkelig synde-bod.”

Men det var Birgitta ikke tilfreds med. Hun svarede: ”Befri ham for hans synder, så skal jeg befri ham for bæltet.” Der skal ikke så megen fantasi til at tænke sig til samtalen mellem mor og søn under aftensmaden.

Men ordenen var grundlagt. Nu skulle der bygges kloster. Kongen og dronningen i Sverige havde skænket kongsgården i Vadstena til formålet. Birgittas glæde må have været stor. Men hun så aldrig sit elskede kloster.

Fra Den hellige Birgittas liv (III): Birgittas sidste tid: Pilgrimsrejse til Det hellige Land, sygdom og vanskeligheder, død i Rom, begravet og senere ført til Vadstena.

Inden Birgitta begyndte den lange rejse hjem for at fuldføre sin store opgave at bygge et kloster og en kirke i Vadstena ville hun til Jerusalem for at se de steder, hvor Frelseren havde levet.

I maj 1371 så hun i et syn Kristus, der beordrede hende at gøre sig klar til pilgrimsrejsen. Det blev en rejse med mange store oplevelser og åbenbaringer, men også med ulykker.

Karl blev syg og døde allerede, da de nåede Neapel, så Birgitta og Katharina og deres følge af præster og hjælpere drog videre uden ham. Det vil føre for vidt at gå i detaljer om hendes ophold i Jerusalem.

Hvad fremtiden angik, var det alvorligste, at Birgitta selv blev syg – noget med maven. Det gav hende mange problemer, ligesom økonomien. Hun ejede jo ingen ting og var helt afhængig af venners hjælp, og det var ikke altid let. Vi skal huske, at hun var en kvinde fra samfundets absolutte top. Den baggrund kunne hun aldrig løbe fra. Men hun tvang sig til at leve i ydmyghed og enkelhed, hun tog sig af syge og fattige og midt i alle kampene med paver og biskopper og konger, måtte hun også kæmpe med sit eget hovmod og med at have tillid til Gud. Det er naturligvis ikke tilfældigt, at den af alle hendes bønner, der huskes som ”Birgittas bøn”, lyder: Herre, vis mig din vej og gør mig villig til at vandre den.

I januar 1373 nåede de tilbage til Neapel – lige på den tid, da mandeltræerne blomstrede. Om hun lagde mærke til det, er ikke godt at vide. Hun var vist mere optaget af borgernes slette liv. Især måden, de behandlede deres slaver på havde hun meget at sige om.

Til Rom kom hun i marts, syg og lidende og uden penge. Og her fik hun åbenbaret sin egen dødsdato. Den åbenbaring holdt - som så mange andre af hendes åbenbaringer - stik. Katharina plejede hende. Og den 23. juli tidligt om morgenen samlede hun Katharina, Birger, skriftefædre og vennerne omkring sig. Hun skriftede, modtog nadveren og den sidste olie og døde – ganske som hun havde fået at vide, at det skulle ske. Selv om hun ikke var nonne, blev hun nu klædt som nonne – hun skulle jo have været moder i klosteret i Vadstena -, lagt i kiste og gjort klar til begravelse.

På det punkt fik hun ikke sin vilje. Hun havde ønsket at blive begravet i stilhed. Men rygtet gik over hele byen, at Birgitta af Sverige var død, og så mange kom for at tage afsked med hende, at begravelsen måtte udsættes i to dage.

Hen mod årets slutning påbegyndtes rejsen hjem. Birgittas ben blev lagt i en trækiste, der blev ført hele vejen op gennem Europa – under stor bevågenhed. Den 4. juli 1374 blev kisten ført ind i det trækapel, der var opført i Vadstena, fordi klosterkirken, som hun selv var ”arkitekt” for, endnu ikke var bygget. Det skete under deltagelse af alt, hvad der kunne krybe og gå af storhed i samfundet og kirken.

Mange havde gjort nar af hende og hendes åbenbaringer i løbet af årene, men nu havde piben fået en anden lyd. Det blev et nationalt anliggende at få Birgitta helgenkåret.

Det tog næsten tyve år. Den 7 oktober 1391, Birgittadagen, blev Birgitta af Vadstena helgenkåret med storslåede ceremonier i Rom, og i 1999 udnævntes hun til Europas skytshelgen.

Hun kom aldrig hjem i levende live. Men hun fik grundlagt en klosterorden, Den Allerhelligste Frelseres Orden, der lever endnu i dag. Klosterets bygninger ligner ikke mere sig selv, men den herlige klosterkirke, ”Blå-kirken”, bygget efter hendes anvisninger, står der, og går vores pilgrimsvandring til Vadstena, kan vi både se statuer af Birgitta og bede med på hendes bøn: **Herre, vis mig din vej og gøre mig villig til at vandre den.**